

Luonnonvara- ja
biotalouden
tutkimus 38/2015

Metsäsektorin suhdannetiedote 2015

Jari Viitanen ja Riitta Hänninen (toim.)

Metsäsektorin suhdannetiedote 2015

Jari Viitanen ja Riitta Hänninen (toim.)

ISBN: 978-952-326-085-6 (Painettu)

ISBN: 978-952-326-047-4 (Verkkajulkaisu)

ISSN 2342-7647 (Painettu)

ISSN 2342-7639 (Verkkajulkaisu)

URN: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-047-4>

Copyright: Luonnonvarakeskus (Luke)

Kirjoittajat: Jari Viitanen, Riitta Hänninen (toim.)

Julkaisija ja kustantaja: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2015

Julkaisuvuosi: 2015

Kannen kuva: Juha Laitila, Luke

Yhteenveto

Euroalueen talouden hidas koheneminen ja maailmantalouden elpyminen parantavat loppuvuonna metsäteollisuustuotteiden kysyntänäkymiä. Euroopan keskuspankin vuoden 2015 alussa aloittaman rahapolitiikan keventämisen vuoksi euro on alkuvuonna heikentynyt huomattavasti dollariin nähden. Mikäli Yhdysvaltain keskuspankki odotetusti kiristää rahapolitiikkansa syksyn aikana, tämä heikentää euroa edelleen, ja tämä tukee metsäteollisuustuotteiden kulutusta ja vientiä.

Alkuvuoden aikana sahatavaran vientimäärien kasvu Kiinaan, Egyptiin ja Saudi-Arabiaan on korvannut viennin supistumista euroalueelle ja Japaniin. Koska rakentamisen arvellaan lisääntyvän Euroopassa loppuvuotta kohden ja pysyvän Afrikassa sekä Aasiassa lähellä alkuvuoden tasoa, Suomen sahatavaran kokonaisvientimäärän ennustetaan jäävän lähes viime vuoden tasolle. Suomessa korjausrakentaminen kasvaa, mutta se korvaa vain osin asuntorakentamisen vähenemisestä johtuvaa sahatavaran kysynnän alenemista. Sahatavaran tuotannon Suomessa ennakoidaan vähenevän prosentin viime vuodesta 10,8 miljoonaan kuutiometriin. Vanerin tuotanto ja vienti kasvavat pari prosenttia parantuneiden vientinäkymien vuoksi.

Paino- ja kirjoituspapereiden aleneva kysyntä keskeisillä markkina-alueilla supistaa edelleen Suomen paperin tuotanto- ja vientimääriä 5 prosenttia viime vuodesta. Sellun ja kartongin tuotanto sekä vienti Suomesta kasvavat uusien investointien ja hyvän maailmanmarkkinakysynnän ansiosta. Sellun tuotanto kasvaa prosentin ja vienti pari prosenttia. Kartongin tuotannon ja viennin ennustetaan kasvavan 2 prosenttia tänä vuonna.

Teollisuuspuun markkinahakkuut vähenvät tänä vuonna pari prosenttia 54,9 miljoonaan kuutiometriin alkuvuoden vaisun kehityksen vuoksi. Myös puun tuonti supistuu. Vielä alkuvuonna alentuneet raakapuun kantohinnat päätyvät lähes vuodentakaiselle tasolle puun kysynnän kasvaessa kuluvan vuoden jälkipuoliskolla.

Metsäsektorin vuoden 2016 näkymiä arvioidaan lokakuussa ilmestyvässä Metsäsektorin suhdannekatsauksessa.

Metsäsektorin keskeiset ennustemuuttujat 2013–2015 ennuste (e).

		% -muutos edellisvuodesta		
		2013	2014	2015e
Havusahatavara	tuotanto	11	5	-1
	vienti	11	4	0
	vientihinta	3	4	-1
Vaneri	tuotanto	7	6	2
	vienti	8	10	2
	vientihinta	-1	2	2
Paperi	tuotanto	-4	-3	-5
	vienti	-3	-3	-5
	vientihinta	-2	-2	-1
Kartonki	tuotanto	7	0	2
	vienti	8	0	2
	vientihinta	0	-1	1
Sellu	tuotanto	4	-1	1
	vienti	13	-1	2
	vientihinta	1	6	1
Teollisuuspuun markkinahakkuut		11	0	-2
Ainespuun tuonti		12	-11	-7

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Tulli, ennusteet Luke

Yksityismetsien keskimääräiset kantohinnat 2013–2015e.

Puutavaralaji	2013	2014	Muutos %	2015e	Muutos %
	€/m ³	€/m ³		€/m ³	
Mäntytukki	55,5	55,4	0	55,1	0
Kuusitukki	56,5	55,9	-1	55,2	-1
Koivutukki	41,5	41,8	1	42,0	0
Mäntykuitu	16,0	15,8	-1	15,7	0
Kuusikuitu	17,8	17,3	-3	17,1	-1
Koivukuitu	15,8	15,7	-1	15,6	-1

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke, ennusteet Luke

Asiasanat: Sahatavara, vaneri, paperi, sellu, kartonki, kantohinnat, hakkuut, puun tuonti, metsäenergia

Sisällys

Yhteenveto	3
Talouskehitys	5
<i>Jari Viitanen</i>	
Puutuoteteollisuus	7
<i>Riitta Hänninen ja Antti Mutanen</i>	
Massa- ja paperiteollisuus	11
<i>Maria Riala ja Juha Laitila</i>	
Raakapuumarkkinat	14
<i>Jussi Leppänen ja Esa Uotila</i>	
Bioenergiamarkkinat	19
<i>Johanna Routa ja Tanja Ikonen</i>	

Talouskehitys

Jari Viitanen

Maailmantalouden elpyminen rahapolitiikan varassa

Maailmantalouden hidasta elpymistä tukevat erityisesti Yhdysvaltojen, Kiinan, Intian, Japanin ja euroalueen talouksien kasvunäkymät. Alkuvuoden tilastojen perusteella kasvuprosentteja on kuitenkin tälle vuodelle osin tarkistettu hieman alaspäin. Kansantalouksien korkeat velkaantumisasteet rajoittavat finanssipolitiikan käyttöä elvytykseen, ja talouspolitiikan painopistettä onkin kohdennettu rakenteellisiin uudistuksiin ja rahapoliittisiin toimiin, joilla pidetään korkotaso matalana sekä heikennetään kansallisia valuuttoja ja parannetaan viennin kilpailukykyä.

Euroalueen talouskasvu käynnistymässä

Vuoden 2014 kevään jälkeen euroalueen talouden kasvu on hitaasti vahvistunut ja kasvu jatkui edelleen kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Euroopan keskuspankin (EKP) tammikuussa 2015 käynnistämä arvopapereiden laaja osto-ohjelma on talven ja kevään aikana kohentanut luottomarkkinoiden toimintaa ja heikentänyt euroa merkittävästi dollariin nähden, mikä puolestaan on parantanut viennin kannattavuutta euroalueen ulkopuolelle. Mikäli Yhdysvaltojen keskuspankki (FED) kiristää ennakoitusti rahapolitiikkansa loppusyksyn aikana, tämä tulee edelleen heikentämään euroa dollariin nähden. Kevään aikana parantuneet suhdanneindikaattorit, raaka-öljyn halpa hinta ja matalalla pysyvä korkotaso vahvistavat osaltaan näkemystä euroalueen talouden hitaasta elpymisestä. Myös euroalueen kriisimaiden talouskehitys on kääntynyt nousuun. Positiivisen kehityksen käänköpuolella ovat kuitenkin työllisyyden hidas paraneminen, mikä rajoittaa yksityisen kulutuksen ja investointien kasvua, sekä epävarmuus Kreikan kohtalosta kesällä erääntyvien ulkomaisten lainojen vuoksi. Vaikka maittaiset erot pysyvät edelleen suurina, euroalueen talouden arvioidaan kasvavan noin puolentoista prosentin vauhtia tänä vuonna.

Britanniassa ja Ruotsissa talouskasvua on edistänyt kotimaisen kysynnän hyvä vire ja valuuttojen heikkous, mikä on auttanut vientiteollisuutta. Tänä vuonna euroalueen kasvava kysyntä parantaa edelleen viennin näkymiä. Molemmissa maissa talouksien ennakoitaan kasvavan parin–kolmen prosentin vauhdilla. Venäjän talous sen sijaan on ajautumassa syvään taantumaa. Valuuttapaon ja ruplan heikkenemisen estämiseksi Venäjän keskuspankki on joutunut harjoittamaan kireää rahapolitiikkaa, mikä tuontitavaroiden kallistumisen, kuluttajien ostovoiman heikkenemisen ja yleisen epävarmuuden ohella supistaa yksityistä kulutusta ja investointeja. Ruplan heikkenemisestä huolimatta raakaöljyn maailmanmarkkinahintojen halpuus estää Venäjän vientitulojen nopean kasvun ja maan talous supistuu useita prosentteja tänä vuonna.

Japanissa viime vuonna toteutetun kulutusverojen noston vaikutukset talouteen olivat niin huonot, että seuraavaa nostoa on siirretty vuoteen 2017. Rahapoliittinen elvytys Japanissa jatkuu, mikä on saanut maan irtautumaan pitkään jatkuneesta deflaatiosta. Tänä vuonna Japanin talous kasvaa reilun prosentin. Kiinassa talouspolitiikan painopistettä pyritään siirtämään viennistä ja investoinneista kotimaista kulutusta tukevaksi. Tämä rakennemuutos kuitenkin vie aikaa ja edellyttää suuria uudistuksia esimerkiksi sosiaaliturvaan, työn liikkuvuuden edistämiseen sekä ympäristöasioihin. Kiinan talous kasvaa noin seitsemän prosentin vauhdilla. Yhdysvalloissa ankara talvi rajoitti talouden kasvua kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Loppuvuoden aikana Yhdysvaltojen talous kasvaa lähes aiemmin ennakoitulla tavalla vajaan kolmen prosentin vauhtia yksityisen kulutuksen ja investointien toimiessa vetureina työllisyyden parantuessa, kotitalouksien velkaantumisen vähentyessä ja asuntomarkkinoiden tilan vähitellen normalisoituessa. Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa talouskasvun ennakoitaan kiihtyvän viime vuodesta epävarmuuden kuitenkin pysyessä korkealla.

Suomen talouden elpyminen hidasta

Vuoden 2015 ensimmäisen neljänneksen tilastojen perusteella teollisuustuotanto Suomessa on supistunut edellisvuoden vastaavasta ajasta eikä vientikään ole toistaiseksi elpynyt odotetusti. Vaikka sekä kuluttajien että yritysten luottamusta kuvaavat indikaattorit ovat hieman parantuneet kevään aikana, suurta kasvua ei ole loppuvuodelle näköpiirissä. Kotimaassa rajoitteina ovat korkeana pysyvä työttömyys, ansiotason hidas nousu, heikko tilauskanta sekä runsas käyttämätön kapasiteetti. Viennin kasvua rajoittavat Venäjän kaupan romahdus sekä heikko kilpailukyky, joita vain osin korvaa lisääntyvä kysyntä Ruotsissa ja euroalueella sekä euron heikentyminen. Vuonna 2015 Suomen talous kasvaa noin puoli prosenttia viime vuodesta.

Puutuoteteollisuus

Riitta Hänninen ja Antti Mutanen

Ruotsalainen sahatavara menestynyt Euroopassa

Euroopan talouden elpyminen on bruttokansantuotteen ja luottamusindikaattorien mukaan vahvistunut vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä. Osaltaan kehitystä pitää yllä Euroopan keskuspankin alkuvuonna käynnistämä setelirahoitus. Talouden vahvistuminen ei kuitenkaan ole vielä heijastunut rakentamiseen ja sahatavaramarkkinoille. Saksan rakennuslupamäärien vuodesta 2011 jatkunut kasvu taittui heti alkuvuonna 2015, ja rakennuslupamäärät ovat olleet laskussa myös Ranskassa ja Espanjassa. Britanniassa, jossa talous on kasvanut euroaluetta nopeammin ja sahatavaran tuonti oli vielä vuonna 2014 pirteää, uudisrakentaminen vähentyi vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä vuodentakaiseen verrattuna. Alkuvuoden kehityksen valossa Länsi-Euroopan asuntorakentamisen näkymiä hallitsee edelleen epävarmuus. Tammi-helmikuussa Suomen sahatavaran vienti Eurooppaan osoittikin 7 prosentin laskua viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Rakennusaktiviteetin arvioidaan kesäkuukausina kuitenkin kasvavan etenkin Britanniassa, Saksassa ja Hollannissa. Lisäksi korjausrakentaminen, joka edustaa yli puolta koko rakennustuotannon arvosta Länsi-Euroopassa, tasaa rakennusmateriaalien kysynnän suhdannevaihtelua.

Ruotsi on pärjännyt Euroopan sahatavaramarkkinoilla Suomea paremmin kruunun suotuisan valuuttakurssikehityksen tukemana. Vuoden 2014 tammikuun ja kuluvan vuoden huhtikuun välillä kruunu on heikentynyt 7 prosenttia suhteessa euroon ja 15 prosenttia suhteessa puntaan. Tammi-helmikuussa 2015 sahatavaran vienti Ruotsista Eurooppaan oli likimain vuodentakaisella tasolla. Sen sijaan Venäjän sahatavaran viennin väheneminen useimmille tärkeille markkina-alueille on jatkunut vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä. Vienti Eurooppaan laski Venäjän tullin tilastojen mukaan 38 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Ruplan heikkeneminen ei siten vaikuta tuoneen venäläisille sahatavaran viejille merkittävää kilpailuetua, vaikka se olisikin mahdollistanut valuuttamääräisten vientihintojen alentamisen. Eräänä syynä viennin notkahtamiseen pidetään Venäjään kohdistuvia talouspakotteita ja talouskehityksen notkahdusta, jotka ovat heijastuneet tavaroiden tuontiin Venäjälle ja samalla kuljetuskapasiteetin tarjontaan paluurahteihin. Sama Venäjän paluurahteihin liittyvä ongelma on vaivannut osin myös sahatavaran vientiä Baltian maista.

Kiina nousussa suomalaisen sahatavaran viennin kohdemaana

Japanissa asuntorakentaminen on lähtenyt kasvuun hitaasti vuoden 2014 huhtikuun kulutusveron korotuksen jälkeen. Tämä on heijastunut sahatavaran kysyntä- ja tuontimääriin. Tammi-helmikuussa 2015 suomalaisen sahatavaran vienti Japaniin väheni noin viidenneksen ja ruotsalaisen sahatavaran vienti neljänneksen viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Japanilaisten arvioiden mukaan sahatavaran tuonti Euroopasta voi jäädä vuonna 2015, arvioijasta riippuen, 7–25 prosenttia alhaisemmaksi kuin vuonna 2014. Pudotuksen suuruutta tasannee kuitenkin se, että veromuutoksen vaikutus näyttää heijastuneen puurunkoisten talojen rakentamiseen vaisummin kuin muihin rakennustapoihin. Japanin kilpailuilla sahatavaramarkkinoilla on syntynyt myös painetta hintojen laskuun. Suomen osalta sahatavaran viennin yksikköhinta Japaniin jäi tammi-helmikuussa noin 11 prosenttia alle viime vuoden vastaavan ajanjakson hinnan. Toisaalta vuoden 2014 loppupuoliskoon verrattuna sahatavaran kysyntä on vuoden 2015 alussa lisääntynyt ja tuojien varastot ovat pienentyneet. Tämä on lisännyt eurooppalaisten sahatavaran viejien toiveita vientinäköymien ja euromääräisten vientihintojen vahvistumisesta Japanin markkinoilla heikon alkuvuoden jälkeen.

Kiinassa talouden kasvunopeuden alentuminen on heijastunut rakentamismääriin. Tämä vaikuttaa myös sahatavaran kysyntään ja kasvattaa kilpailua sahatavaran maahantuojien välillä. Yhdysvaltalaisen sahatavaran vientimenestystä Kiinaan on haitannut dollarin vahvistuminen suhteessa euroon. Ruplan heikentyminen ja mahdollisuus hintakilpailuun eivät myöskään ole ennakoidulla tavalla tukeneet venäläisen

Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto ja vienti 2013–2015e, 1000 m³ (muutosprosentit edellisvuodesta lukujen alla)

	Tuotanto			Vienti		
	2013	2014	2015e	2013	2014	2015e
Havusahatavara	10 400	10 900	10 800	7 154	7 463	7 450
	11	5	-1	11	4	0
Vaneri	1 090	1 160	1 180	920	1 010	1 030
	7	6	2	8	10	2

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke

Havusahatavaran ja vanerin nimelliset keskivientihinnat ja muutosprosentit edellisvuodesta

	2013	2014	2015e
Sahatavara	3 (199 €/m ³)	4	-1
Vaneri	-1 (521 €/m ³)	2	2

Lähteet: Tulli ja Luke

sahatavaran vientiä Kiinan markkinoille, vaan vientimäärät ovat vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä supistuneet 34 prosenttia vuoden 2014 vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Sen sijaan sahatavaran vienti Suomesta Kiinaan on kasvanut vuoden 2015 tammi-helmikuussa 45 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna, ja Kiina nousi Suomen sahatavaran viennin neljänneksi tärkeimmäksi kohdemaaksi Egyptin, Japanin ja Britannian jälkeen. Myös sahatavaran vienti Ruotsista Kiinaan on vuoden 2015 ensimmäisinä kuukausina kasvanut, mutta selvästi Suomea vähemmän (10 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna).

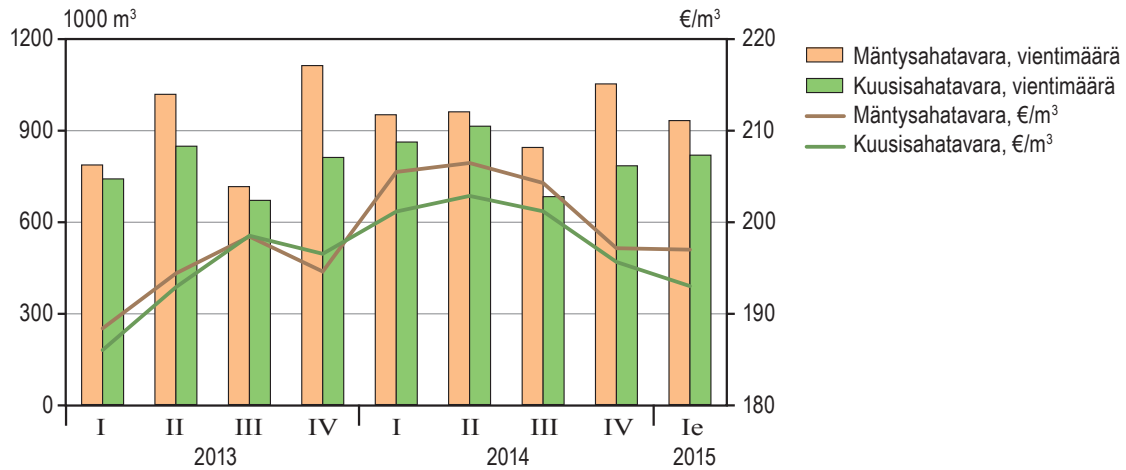
Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän maista Suomen sahatavaran vienti kasvoi tammi-helmikuussa 2015 Egyptiin ja Saudi-Arabiaan, kun taas Algerian markkinoille vienti aleni verrattuna viime vuoden vastaavaan aikaan. Alueen sahatavaran kysynnän arvioidaan pysyvän kokonaisuutena likimain viime vuoden tasolla. Riskinä kuitenkin on poliittisten levottomuuksien jatkuminen ja kärjistyminen. Esimerkiksi Egyptissä rahansiirtorajoitukset yhdistettynä sahatavaravarastojen kasvamiseen ovat kevään 2015 kuluessa hankaloittaneet vientimäärien kasvattamista. Etenkin Ruotsi on lisännyt sahatavaran tarjontaa alueella ja kiihtynyt kilpailu on heijastunut hintoihin. Suomen sahatavaran viennin keskihinta Pohjois-Afrikan markkinoilla oli tammi-helmikuussa 2015 noin 6 prosenttia alempi kuin samaan aikaan vuosi sitten.

Vaikka suomalaisen sahatavaran vientimäärät Eurooppaan ja Japaniin ovat vuoden 2015 alussa supistuneet melko voimakkaasti, vientimäärien kasvu Kiinaan, Egyptiin ja Saudi-Arabiaan ovat pitäneet yllä viennin vetoa ja sahatavaran kokonaisvientimäärä on laskenut vain prosentin vuoden 2014 vastaavasta ajankohdasta. Rakentamisen arvioidaan lisääntyvän Euroopassa loppuvuotta 2015 kohden, Afrikan ja Lähi-idän kysynnän arvioidaan pysyvän alkuvuoden tasolla ja Aasiassa Kiinan kysyntä korvaa pienentyviä sahatavaran vientimääriä Japaniin. Koko vuoden 2015 osalta Suomen sahatavaran vientimäärän ennakoitaankin päätyvän hyvin lähelle viime vuoden tasoa. Toisaalta lähes kaikilla markkina-alueilla Yhdysvallat mukaan lukien sahatavaran tarjonta on vahvistunut kysyntää nopeammin, ja tilanteen arvioidaan jatkuvan myös loppuvuonna. Tämä heijastuu myös Suomen sahatavaran viennin keskihintaan, jonka ennustetaan laskevan hieman viime vuoden tasolta.

Suomessa asuntojen uudisrakentaminen vähenee edelleen

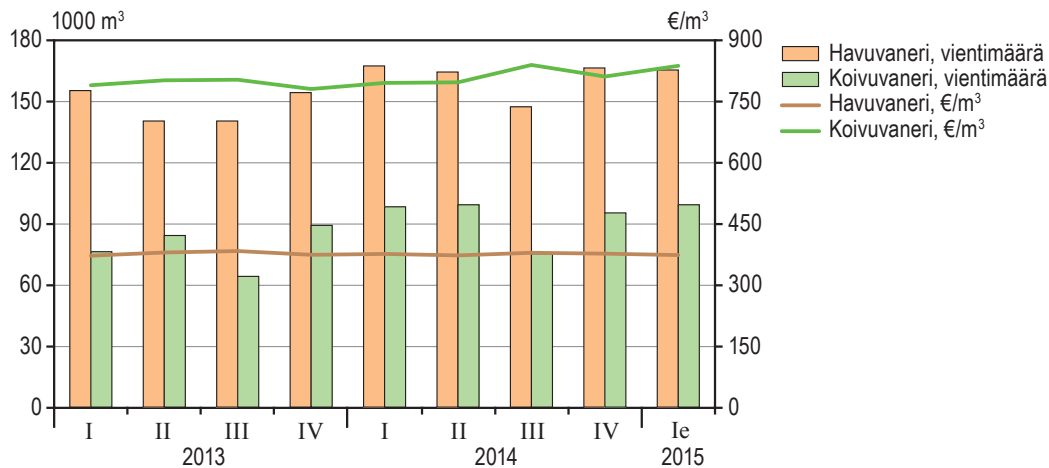
Suomessa asuntojen uudisrakentaminen laskee rakennusteollisuuden arvion mukaan vuonna 2015 noin 4 prosenttia. Sahatavaran kulutuksen kannalta tärkeän omakotitalojen rakentamisen ennakoitaan alen-tuvan 14 prosenttia. Kun viime vuonna kotimaassa kulutettiin sahatavaraa arviolta 3,4 miljoonaa kuutio-metriä, rakentamisen supistumisen arvioidaan vähentävän kulutusta tänä vuonna vielä noin 2 prosenttia. Kulutuksen lasku olisi suurempi ilman korjausrakentamisen kasvua ja käynnissä olevaa puukerrostalojen rakentamista. Kasvua on tänä vuonna myös muussa rakentamisessa, kuten liike- ja toimistorakentami- sessa, joiden merkitys sahatavaran käytön kannalta on kuitenkin pientalorakentamista vähäisempää.

Sahatavaran tuotannon ennakoitaan tänä vuonna vähenevän prosentin viime vuodesta, kun vienti pysyy lähellä viime vuoden tasoa mutta kotimaan kulutus pienenee. Sahatavaran tuotanto ja vienti- määrät ovat pysytelleet suhteellisen korkealla taantumavuosien jälkeen vuodesta 2013 alkaen, mutta

Lähde: Tulli ja Luke

Mänty- ja kuusisahatavaran viennin määrä ja keskihinta neljännesvuosittain, 2013/I–2015/Ie.

Lähde: Tulli ja Luke

Havu- ja koivuvanerin viennin määrä ja keskihinta neljännesvuosittain, 2013/I–2015/Ie.

toisaalta sahatavaran kulutus kotimaassa on laskenut rakentamisen vaisuuden vuoksi. Toimialalla vallitsee kuitenkin selkeä positiivinen pohjavire ja sahatavaran tuotantoon sekä sahatavaran jatkojalostukseen on investoitu. Myös alan kannattavuus on kohentunut. Esimerkkinä tuoreimmista investoinneista ovat Keitele Groupin Kemijärven saha, joka tuli toimintavalmiiksi vuodenvaihteessa 2014/2015, sekä Stora Enson ilmoitus investoinnista sahatavaran jatkojalostukseen rakennuselementeiksi Varkaudessa.

Koivuvanerille kysyntää

Euroopassa vanerin kysyntä kasvoi viime vuonna ja tuotanto nousi 4 prosenttia noin 8 miljoonaan kuutiometriin. Tuotannosta Suomen osuus oli 1,2 miljoonaa kuutiometriä eli noin 15 prosenttia. Suurin osa Suomen vanerin tuotannosta suuntautuu vientiin Euroopan markkinoille, erityisesti Britanniaan ja Saksaan. Pienempiä määriä viedään myös Aasiaan ja Pohjois-Amerikkaan. Vuonna 2014 Suomen vanerin vienti kasvoi erityisesti koivuvanerin hyvän kysynnän ansiosta kymmenyksen. Vientimäärästä 40 prosenttia oli koivuvaneria ja loput havuvaneria, mutta viennin arvosta koivuvanerin osuus oli yli puolet. Havuvanerin pääasiallinen käyttökohde on rakennusteollisuudessa. Sen sijaan suomalaisella koivuvanerilla on lukuisia erikoiskäyttökohteita esimerkiksi kuljetusvälineiteollisuudessa, mikä selittää koivuvanerin havuvaneria selvästi korkeampaa viennin yksikköarvoa. Euroopan markkinoilla vanerin hintamuutokset olivat vuonna 2014 pieniä vanerin tarjonnan vastatessa melko hyvin kysyntää.

Tammi-helmikuussa 2015 Suomen vanerin vienti oli samalla tasolla kuin viime vuoden vastaavana aikana. Vienti kasvoi Eurooppaan, mutta väheni Euroopan ulkopuolelle. Viennin yksikköhintaa nosti koivuvanerin hinnan vahvistuminen. Euroopassa markkinatilanne on vaihdellut eri maissa ja loppukäyttökohteissa. Britanniassa vanerin kysyntä on alkuvuonna yleisesti ollut hyvällä tasolla, samoin Saksan pakkausteollisuudessa. Kuitenkin usean maan, kuten Saksan, rakennusteollisuudessa havuvanerin kysyntä on ollut alkuvuonna 2015 melko vaisua.

Euroopan vanerimarkkinoihin vaikuttaa erityisesti rakentamisessa ja pakkausteollisuudessa käytettävien laatujen osalta tarjontaa Aasiasta ja Kiinasta. Kiinan vanerin tuottajat ovat kotimaan kysynnän heikentyessä lisänneet tarjontaa Eurooppaan, mutta euron heikentyessä dollariin nähden kiinalaisen vanerin hinta on euroissa noussut ja vähentänyt eurooppalaisten tuojien ostohalukuutta. Sama koskee Brasilian ja Chilen mäntyvanerin tuontia Eurooppaan. Vanerivirrat Kiinasta ja Etelä-Amerikasta ovatkin suuntautuneet alkuvuonna 2015 Euroopan asemesta erityisesti Yhdysvaltoihin. Euron pysyminen heikkona vähentää havuvanerin tarjontaa Euroopan ulkopuolelta, jolloin Euroopan markkinahinnoissa on pikemminkin nousu- kuin laskupaineita.

Euroopan lehtivanerimarkkinoilla indonesialaiset vanerin tuottajat ovat tarjonneet alennuksia euron heikentyessä, mutta ostajat Euroopassa ovat hankkineet mieluummin Itä-Euroopassa tuotettuja koivuvanerilaatuja. Venäjä on saanut etua ruplan heikentymisestä ja euromääräisiä vientihintoja on osin alennettu. Tämä on rajoittanut markkinahinnan nousupaineita Euroopassa, koska Venäjä on merkittävä koivuvanerin viejä Eurooppaan. Ruplan mahdollisesti vahvistuessa koivuvanerin hintatason voi odottaa hieman nousevan.

Suomessa vanerin tuotanto oli viennin tavoin vuoden 2015 alkukuukausina lähes samalla tasolla vuodentakaiseen verrattuna. Samaan aikaan vanerin tuotannon kannattavuus on erityisesti koivuvanerin vientihinnan nousun myötä kohentunut selvästi. Koko vuoden 2015 osalta vanerin tuotannon ja viennin odotetaan nousevan viime vuodesta, kun talouskasvu Euroopassa vahvistuu ja rakentaminen vilkastuu, joskin hitaasti, vuoden loppua kohden. Vuoden 2014 tavoin myös kuluvana vuonna vanerin tarjonnan arvioidaan vastaavan Euroopassa melko hyvin kysyntää, joten vientihintamuutokset jäänevät suhteellisen pieneksi. Suomalaisen vanerin keskimääräisen vientihinnan ennakoidaan nousevan koko vuoden 2015 osalta noin 2 prosenttia edellisvuodesta.

Massa- ja paperiteollisuus

Maria Riala ja Juha Laitila

Sellun tuotantoon investoidaan Suomessa

Massa- ja paperiteollisuuden viime aikojen suurin uutinen on Metsä Fibren huhtikuussa varmistunut investointipäätös Äänekoskelle rakennettavasta biotuotetehtaasta. Investoinnin vaikutukset sellun tuotantomääriin tuntuvat vuoden 2017 lopussa, kun tehtaan on määrä valmistua ja aloittaa tuotanto. Valmis biotuotetehdas tuottaa vuosittain noin 1,3 miljoonaa tonnia sellua, josta 800 000 tonnia on havusellua ja loput lehtisellua. Sellun ohella tehdas tuottaa muun muassa sähköenergiaa, mäntyöljyä ja tärpähtiä.

Sellun hyvästä markkinatilanteesta huolimatta sen tuotanto ja vienti alenivat vuonna 2014 prosentin vuoden 2013 tasosta. Tämä johtui huoltoseisokeista, kun tuotannossa toimitaan kapasiteetin äärirajoilla. Kuluvana vuonna kapasiteetti kasvaa, kun UPM:n investointi Kymin sellutehtaaseen ja Stora Enson investointi Varkauteen valmistuvat vuoden loppuun mennessä. Kymin tehtaan vuosituotanto nousee 170 000 tonnilla havu- ja lehtisellua ja Varkauden tehtaan 80 000 tonnilla valkaisuamatonta havusellua. Hyvän kysyntätilan ja kasvavan kapasiteetin vuoksi vuodelle 2015 ennakoidaan 1–2 prosentin nousua sellun tuotantoon eli paluuta vähintään vuoden 2013 tasolle. Sellun viennin Suomesta ennustetaan nousevan 2 prosenttia vuonna 2015, kun sellun tuotantomäärien kasvun lisäksi paperikoneita suljetaan ja paperintuotantoa rajoitetaan.

Paperin kysyntä alenee edelleen

Paperin kysyntä Euroopassa laski 3 prosenttia vuonna 2014 vuoteen 2013 verrattuna. Sanomalehtipaperin osalta laskua oli 7 prosenttia ja aikakauslehtipaperin 4 prosenttia. Hienopaperin kysyntä sen sijaan pysyi lähes samalla tasolla kuin vuonna 2013. Vaikuttaa epätodennäköiseltä, että paperin kokonaiskysyntä Euroopassa kääntyisi kasvuun. Paperin kysyntä alenee myös Yhdysvalloissa, Japanissa ja Etelä-Koreassa. Kiinassa sanomalehtipaperin kysyntä laski viime vuonna 10 prosenttia. Myös paino- ja kirjoituspaperien laskennallinen kulutus notkahti Kiinassa vuonna 2014, mutta sen uskotaan palautuvan ennalleen tämän vuoden kuluessa. Japania ja Kiinaa lukuun ottamatta Aasiassa painopaperien laskennallinen kulutus on noussut parin prosentin vuosivauhtia ja tämän trendin ennakoidaan jatkuvan lähivuosina.

Laskevan paperin kysynnän vuoksi paperikoneita on edelleen suljettu niin Suomessa kuin ulkomailla. Maaliskuussa 2015 UPM sulki Kaukaan PK 2 (kapasiteetti 225 000 tonnia päällystettyä aikakauslehtipaperia) ja Jämsänkosken PK 5 (kapasiteetti 235 000 tonnia päällystämätöntä aikakauslehtipaperia) paperikoneet. Myös erikoispaperien tuotanto vähenee Suomessa, kun Ahlstrom lopettaa maalarinteipin pohjapaperin valmistuksen Kauttualla (kapasiteetti 10 000 tonnia) ja Mondi sulkee erikois- ja irrokepapereita valmistavan Lohjan paperitehtaan (kapasiteetti 70 000 tonnia) kokonaan kesäkuussa. Lisäksi Stora Enso lopettaa päällystämättömän hienopaperin valmistuksen (280 000 tonnia vuodessa) syksyllä Varkaudessa ja vaihtaa koneen tuottamaan aaltopahvipakkauksien pinta- ja taustakerroksissa käytettävää valkaisuamatonta ja valkopintaista kraftlineria (390 000 tonnia vuodessa). Metsä Board ilmoitti puolestaan luopuvansa painopaperintuotannosta ja keskittyvänsä kartonkiin.

Lokakuun 2014 ja kevään 2015 välillä USA:sta suljettiin yhteensä 725 000 tonnia päällystetyn ja päällystämättömän aikakauslehtipaperin vuotuista tuotantokapasiteettia. Lisäksi UPM sulki sanomalehtipaperikoneen Britannia (vuotuinen tuotantokapasiteetti 210 000 tonnia) ja valmistelee tuotantokapasiteetiltaan 130 000 tonnien sanomalehtipaperikoneen sulkemista Ranskasta.

Suomen paperin tuotannon ja viennin ennustetaan laskevan 5 prosenttia vuonna 2015 vuoteen 2014 verrattuna. Tämä johtuu paperin alenevasta kysynnästä päämarkkina-alueilla ja paperikoneiden sulkemisista kotimaassa. Kaukaan ja Jämsänkosken paperikoneiden sulkemiset ja Varkauden paperikoneen lajinvaihto kartongille vaikuttavat niin paljon paperin tuotantomääriin, että pienempi tuotannon vähennys on epätodennäköinen.

Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto ja vienti 2013–2015e, 1000 tn (muutosprosentit edellisvuodesta lukujen alla)

	Tuotanto			Vienti		
	2013	2014	2015e	2013	2014	2015e
Sellu	7 070	7 000	7 070	2 700	2 670	2 720
	4	-1	1	13	-1	2
Paperi	7 650	7 450	7 050	7 150	6 900	6 550
	-4	-3	-5	-3	-3	-5
Kartonki	2 950	2 960	3 020	2 770	2 780	2 870
	7	0	2	8	0	2

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke

Massa- ja paperituotteiden nimelliset keskivientihinnat ja muutosprosentit edellisvuodesta 2013–2015e.

	2013	2014	2015e
Sellu	1 (508 €/tn)	6	1
Paperi	-2 (666 €/tn)	-2	-1
Kartonki	0 (774 €/tn)	-1	1

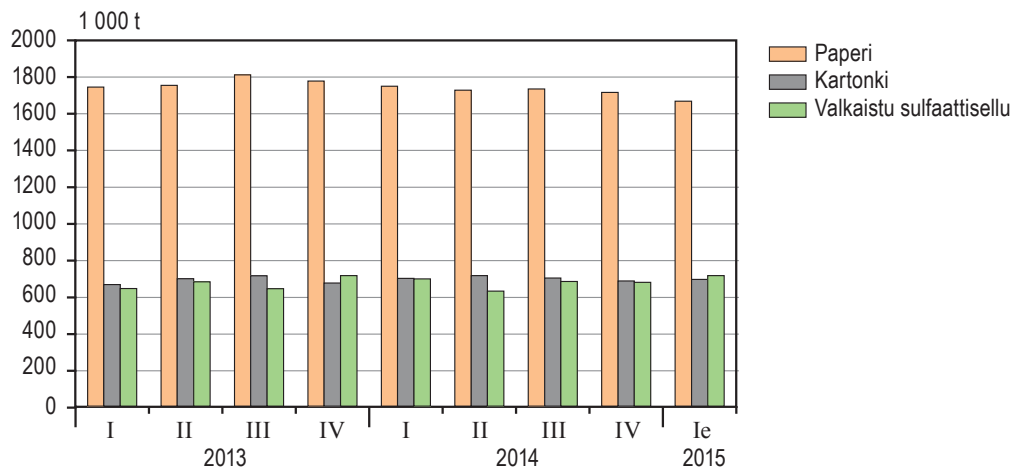
Lähteet: Tulli ja Luke

Investoinnit kartonkiin lisäävät tuotantokapasiteettia

Suomessa oleva kartongin tuotantokapasiteetti on jo lähes täyskäytössä, joten kasvavasta kysynnästä huolimatta kartongin tuotannon kasvun ennustetaan jäävän 2 prosenttiin tänä vuonna. Tuotantomäärien kasvu on pääosin loppusyksyllä käynnistyvän Stora Enson Varkauden tehtaiden uuden kraftlinerikoneen (390 000 tonnia vuodessa) sekä Tainionkosken tehtaiden nestepakkauskartonkikoneen tuotannonlisäyksen (20 000 tonnia vuodessa) varassa. Kartongin viennin kasvu vastaa tuotannon kasvua Suomessa ja sen ennustetaan kasvavan vastaavasti 2 prosenttia vuonna 2015. Pakkausten kysyntä on sidoksissa kaupan kasvuun, joten Euroopan talouden elpymässä pakkausmateriaalien tulevaisuuden kysyntänäkymät ovat hyvät.

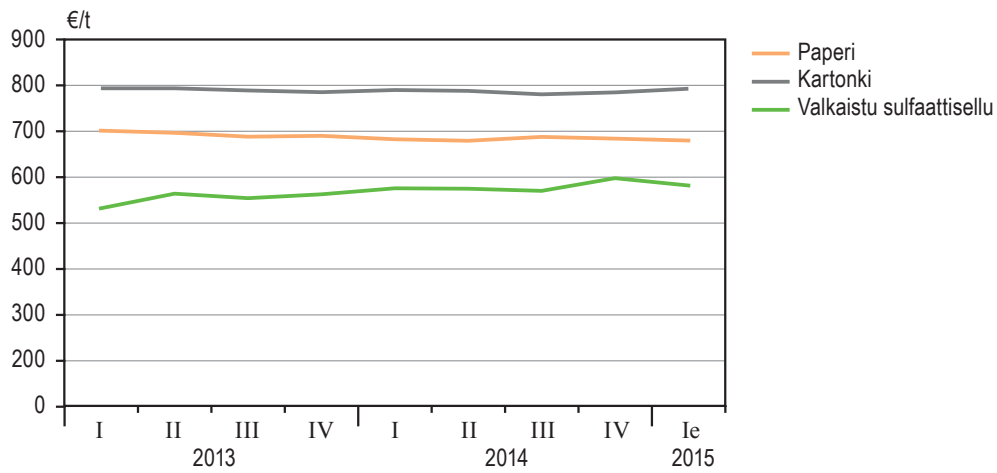
Vientihinnoissa ei juuri muutoksia

Vientihintojen osalta tälle vuodelle ei odoteta suuria muutoksia. Viime vuonna Suomen sellun vientihinta nousi 6 prosenttia vuodesta 2013, mutta samankaltainen nousu tuskin on mahdollinen tänä vuonna. Havusellun maailmanmarkkinahinnat ovat jo pitkään olleet korkealla tasolla ja sellun tuotantokapasiteetti

Lähteet: Tulli ja Luke

Paperin, kartongin ja valkaistun sulfaattisellun viennin määrä neljännesvuosittain 2013/I–2015/Ie.

Lähteet: Tulli ja Luke.

Paperin, kartongin ja valkaistun sulfaattisellun viennin keskihinnat neljännesvuosittain 2013/I–2015/Ie.

kasvaa maailmalla tänäkin vuonna. Tosin kasvu painottuu lehtiselluun. Sellun vientihinnan ennustetaan nousevan vain prosentin tänä vuonna. Paperin osalta kysynnän jatkuva lasku vientimarkkinoilla aiheuttaa laskupaineita hintaan, vaikka koneiden sulkemiset ja tuotantosuuntien muuttamiset tasapainottavat hieman painopaperien ylitarjontatilannetta. Suomen paperin vientihinta laskee prosentin tänä vuonna. Kartongin vientihinta on pysynyt hyvin vakaana kasvavasta kysynnästä huolimatta. Syitä tähän ovat muun muassa pitkät toimitussopimukset, markkinoilla kilpailevat pakkausmateriaalit ja ilmoitukset kapasiteetin lisäyksistä, jotka hillitsevät hintojen nousua. Suomen kartongin vientihinnan ennustetaan nousevan prosentin tänä vuonna.

Raakapuumarkkinat

Jussi Leppänen ja Esa Uotila

Alkuvuoden puukauppa vuodentakaista hiljaisempaa

Alkuvuoden 2015 puukauppa on jäänyt selvästi vuodentakaista hiljaisemmaksi sahateollisuuden tuotannon vähenemisen ja aikaisemmin ostettujen pystyvarantojen purkamisen vuoksi. Kysynnän viime vuoden puolella alkaneen hiipumisen lisäksi toinen peräkkäinen vähäluminen ja leuto talvi Etelä-Suomessa on vähentänyt talvileimikoiden ostoja. Kysynnän heikentymisestä huolimatta jo useita vuosia jatkunut puun hintojen vakaus on jatkunut ja hintojen lasku on jäänyt pieneksi.

Tammi-huhtikuussa puuta ostettiin 9,2 miljoonaan kuutiometriä eli neljännes vähemmän kuin vuosi sitten. Tukkipuun ostot vähenivät yli 30 prosenttia ja kuitupuun 15 prosenttia. Kuusitukin ostot vähenivät eniten, yli 40 prosenttia, mutta taustalla on edellisvuoden ostojen 50 prosentin kasvu. Kuusitukin kaupan hiljenemisen takia myös kuusikuitupuun ostot vähenivät neljänneksellä, koska kuusikuitupuuta ostetaan merkittävästi myös kuusitukkivaltaisista puukaupoista. Muilla puulajeilla ja puutavaralajeilla vähenemät olivat hieman pienempiä ja pienimmät koivukuitupuulla (8 %).

Markkinahakkuut ovat alkuvuonna jääneet vain hieman viime vuodesta, sillä puunostajat ovat hakanneet pystyvarantojaan. Tammi-maaliskuussa markkinahakkuut olivat 16,8 miljoonaan kuutiometriä, mikä on vain 4 prosenttia vuodentakaista vähemmän. Yksityismetsien markkinahakkuut alenivat samaiset 4 prosenttia, ja yhtiöiden ja valtion hakkuut 6 prosenttia. Suurin markkinahakkuiden väheneminen koski kuusitukia (-16 %) kuusisahatavaran kysynnän heikkouden vuoksi. Mäntytukin markkinahakkuut vähenivät vain prosentin, kun taas koivutukin lisääntyivät 5 prosenttia vanerintuotannon kasvun vuoksi. Kuitupuiden osalta sekä mänty- että kuusikuitupuun hakkuut vähenivät 3–4 prosenttia, kun taas koivukuitupuun hakkuut lisääntyivät 5 prosenttia. Kaikkiaan tukkipuuta hakattiin tammi-maaliskuussa 6,5 ja kuitupuuta 10,3 miljoonaa kuutiometriä. Tukkipuun hakkuut vähenivät lähes 10 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna, mutta kuitupuun hakkuut pysyivät lähes edellisvuoden tasolla (-1 %).

Huhtikuussa alkanut puun kysynnän vahvistuminen jatkuu

Puukaupan ja markkinahakkuiden määrien alkuvuoden epäsuhtaan sekä puunostajien pystyvarantojen pienenemisen vuoksi puukauppa on lähtenyt huhtikuun puolivälin jälkeen kasvuun ja siitä lähtien puukaupparamäärät ovat vastanneet suunnilleen vuodentakaisia. Tämän kehityksen odotetaan jatkuvan kesän yli ja tulevasta syksystä odotetaan vuodentakaista vilkkaampaa, koska sahateollisuuden tuotannon ennustetaan alkuvuoteen verrattuna kasvavan ja uudet sellu- ja kartonki-investoinnit lisäävät hieman kuitupuun kysyntää. Myös Suomen metsäkeskuksen koostamat metsänkäyttöilmoitukset tammi-huhtikuulta viittaavat puuntarjonnan vahvistuneen alkukeväästä erityisesti uudistushakkuissa.

Talvikorjuuiden kannalta pakkasten tulo viimeistään marraskuussa purkaisi aikaisemmilta vuosilta siirtynyttä talvileimikkosumaa ja mahdollistaisi hakkuiden lisääntymisen niilläkin maapohjilla ja hakkuukohteilla, jotka edellyttävät maan jäätymistä. Kokonaisuudessaan yksityismetsien puuntarjonnasta tällaisia leimikoita on noin puolet, joten toteutuessaan pakkastalvet voivat vahvistaa näiden kohteiden kysyntää merkittävästikin. Pakkastalvi edistäisi myös poiminta- ja pienaukkohakkuita, joista tehtiin tammi-maaliskuussa 2015 Suomen metsäkeskuksen mukaan hakkuuilmoituksia selvästi enemmän yhtiöiden ja valtion metsissä kuin etelämpänä sijaitsevilla ja heikosta talvesta kärsineillä yksityismetsissä.

Kokonaisuudessaan puukaupan ja markkinahakkuiden ennustetaan jäävän edellisvuodesta vaisun alkuvuoden takia. Kuluvana vuonna markkinahakkuiden ennustetaan vähenevän 2 prosenttia 54,9 miljoonaan kuutiometriin. Tukkipuun hakkuiden ennustetaan vähenevän erityisesti kuusisahatavaran kysynnän alkuvuoden vaikeuksien vuoksi 3 prosenttia vuodentakaisesta. Kuitupuun hakkuiden ennustetaan vähenevän prosentin, kun paperin tuotanto vähenee.

Puun kantohinnat nousevat puunkysynnän kasvun myötä, mutta vuositasoin keskiarvoina niihin ennustetaan vain hyvin pieniä muutoksia vuodentakaisiin keskiarvoihin verrattuna. Heikon alkuvuoden

takia kuusitukin ja -kuitupuun keskimääräiset kantohinnat jäivät prosentin vuodontakaista alemmaksi. Myös koivukuitupuun kantohinta alenee prosentin. Muissa puutavaralajeissa vuosimuutokset ovat vielä näitä pienempiä. Puuta ostavan teollisuuden intressissä on pitää kuusikuitupuun erillään mäntykuitupuusta mekaanisten massojen tuotantoa varten. Sen vuoksi kuusi- ja mäntykuitupuun hintaero ei todennäköisesti enää pienene, vaan säilyy reilussa eurossa.

Osaltaan kuitupuun tarjontaa metsäteollisuudelle on lisännyt energiapuun heikentynyt kysyntä. Se on edistänyt energiapuuta sisältävissä puunkorjuukohteissa energia- ja kuitupuun erittelyä ja ohjannut kertynyttä kuitupuuta sellun-, paperin- ja kartonginvalmistukseen. Kesäkuun alusta voimaan tulleen uuden Kemera-lain tuki pienpuun korjuulle ei vanhan lain tapaan erottele energiapuuta ja kuitupuuta toisistaan, mikä myös ohjaa korjuuta kuitupuun tekoon silloin kun se on taloudellisesti perusteltua. Toisaalta Kemera-rahoitus on niukkenemassa, sillä uuden hallitusohjelman tietojen mukaan pienpuun energiatukeen kohdistuvat vuosittaiset määrärahat vähenevät 12 miljoonalla eurolla tulevilla vuodesta 2016 alkavilla budjettikausilla.

Puun tuonti ei kasva, vaikka rupla on heikko

Vuonna 2014 Suomeen tuotiin hieman yli 10 miljoonaa kuutiometriä puuta, josta 80 prosenttia tuli Venäjältä. Kaikkiaan Suomeen tuodaan eniten koivukuitupuuta, jonka osuus puun tuonnista oli vuonna 2014 lähes puolet. Hakkeen osuus tuonnista oli noin neljännes. Seuraavaksi suurimman puutavaralajin, kuusikuitupuun, osuus oli alle kymmenesosa puun kokonaistuonnista.

Viime vuonna puun kokonaistuonti pieneni noin kymmenyksellä vuoteen 2013 verrattuna siten, että Venäjältä tuodun puun määrä väheni vain noin pari prosenttia. Venäjän raakapuun vientiä koskevat kuitenkin samantyyppiset ongelmat kuin muidenkin tavaroiden vientiä Venäjältä. Ruplan heikentynyttä kurssia ei ole Venäjällä pystytty ainakaan toistaiseksi hyödyntämään täysimääräisesti länsimaiden Ukrainan kriisin seurauksena asettamien talouspakotteiden vuoksi, vaikka metsäteollisuustuotteet ja raakapuu eivät suoraan kuulukaan pakotelistoilla oleviin tuotteisiin. Vaikka tuontipuun hintataso Venäjältä on joitakin puutavaralajeja lukuun ottamatta laskenut merkittävästi ja on nykyään kilpailuky-

Teollisuuspuun markkinahakkuut ja puun tuonti 2013–2015e.

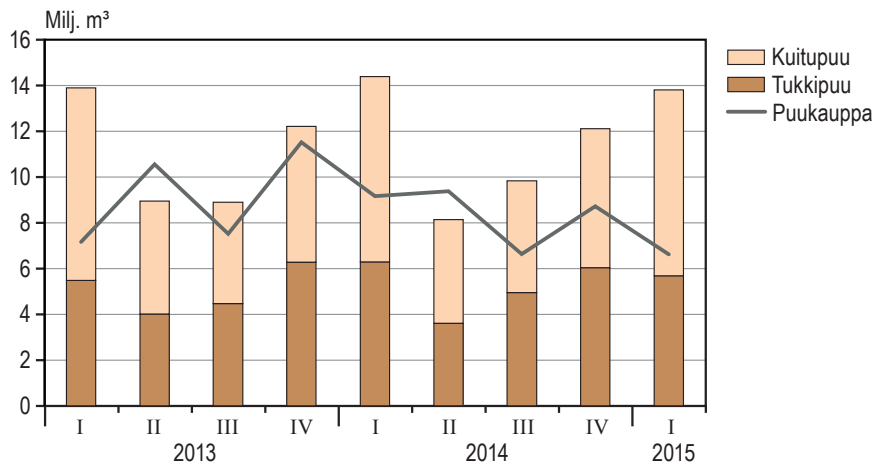
Raakapuulaji/ omistajaryhmä	2013 milj. m ³	2014 milj. m ³	Muutos %	2015e milj. m ³	Muutos %
Markkinahakkuut, yht.	56,1	55,9	0	54,9	-2
Yksityismetsät ¹	44,7	44,7	0	43,8	-2
Yhtiöt ja Metsähallitus	11,4	11,2	-2	11,1	-1
Tukkipuu	23,8	24,1	1	23,4	-3
Kuitupuun	32,3	31,8	-2	31,5	-1
Ainespuun tuonti	10,9	9,7	-11	9,0	-7
Poltto- ja jätetuun tuonti	0,6	0,5	-17	0,4	-20
Markkinahakkuut ja ainespuun tuonti	67,0	65,6	-2	63,9	-3

¹ Sisältää kunnat, seurakunnat ym.
Lähteet: Luke ja Tulli

Yksityismetsien keskimääräiset kantohinnat 2013–2015e.

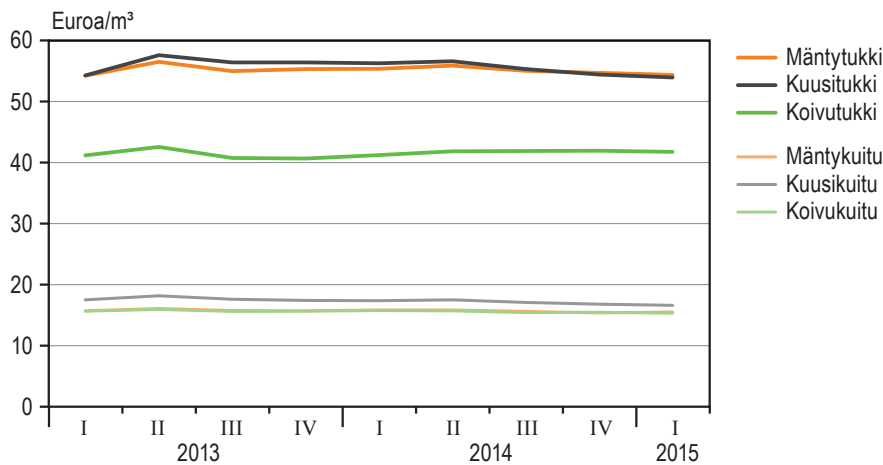
Puutavaralaji	2013 €/m ³	2014 €/m ³	Muutos %	2015e €/m ³	Muutos %
Mäntytukki	55,5	55,4	0	55,1	0
Kuusitukki	56,5	55,9	-1	55,2	-1
Koivutukki	41,5	41,8	1	42,0	0
Mäntykuitu	16,0	15,8	-1	15,7	0
Kuusikuitu	17,8	17,3	-3	17,1	-1
Koivukuitu	15,8	15,7	-1	15,6	-1

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke

Yksityismetsien teollisuuspuun markkinahakkuut ja puukauppa neljännesvuosittain 2013/I–2015/Ie.

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke

Yksityismetsien keskimääräiset kantohinnat neljännesvuosittain 2013/I–2015/Ie.

kyinen kotimaan hintoihin nähden, ainespuun tuonnin ennustetaan tänä vuonna edelleen vähenevän 7 prosenttia 9 miljoonaan kuutiometriin. Poltto- ja jättepuun tuonnin ennakoidaan olevan vajaa puoli miljoonaa kuutiometriä.

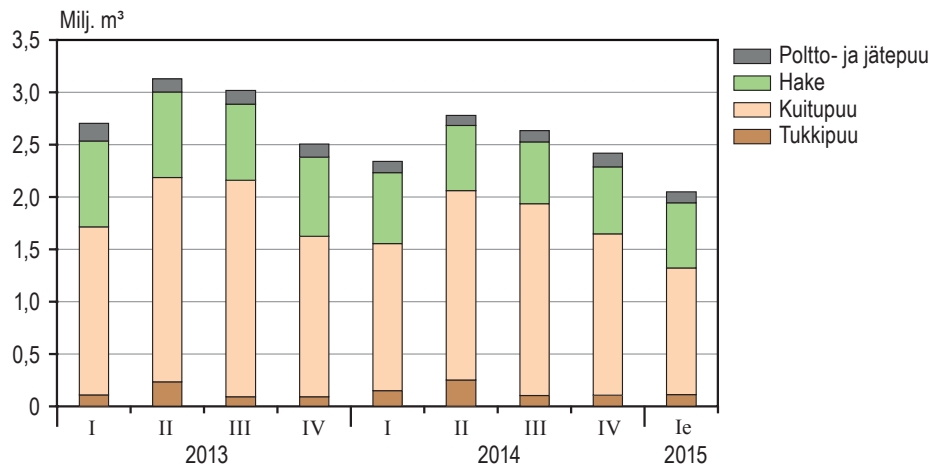
Metsätalouteen vaikuttavat vuoden alkupuolen lakimuutokset

Metsätulojen verotuksessa keskeinen pääomatulojen kaksiportainen veroasteikko kiristyi vuoden 2015 alusta alkaen siten, että ensimmäisen portaan veroaste säilyi ennallaan 30 prosentissa, mutta toisen portaan raja aleni 30 000 euroon, ja sen ylittävän tulon veroaste nousi 33 prosenttiin.

Uudistetun metsänhoitoyhdistyslain säännökset tulivat voimaan vuoden 2015 alusta ja suurin osa metsänhoitoyhdistyksistä liittyi samanaikaisessa MTK:n organisaatiouudistuksessa suoraan MTK:n jäseniksi. Metsänhoitoyhdistyslain uudistuksessa pakollisesta metsänhoitomaksusta luovuttiin, ja kuluvasta vuodesta alkaen metsänhoitoyhdistykset toimivat liiketoiminnan tuottojen ja jäsenmaksujen varassa.

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio yhtiöitettiin vuoden 2015 alussa. Sen sijaan Suomen metsäkeskuksen Otsona tunnetun metsäpalveluliiketoiminnan yhtiöittämistä metsäkeskuksesta siirrettiin vuoteen 2016.

Valtioneuvosto hyväksyi helmikuussa 2015 aiempia kansallisia metsäohjelmia korvaamaan tarkoitettua Metsästrategia 2025:n. Strategian tärkeimpinä tavoitteina on edistää metsäalan kilpailukykyä,

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke

Puun tuonti neljännesvuosittain 2013/I–2015/Ie.

uudistumista ja kasvua sekä metsien aktiivista, kestävää ja monipuolista hyödyntämistä. Osa Metsästrategia 2025:n tavoitteista ja keinoista on päätyntä myös uuteen hallitusohjelmaan.

Eduskunta hyväksyi tammikuussa ja EU:n komissio huhtikuussa 2015 uuden Kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (Kemera), joka on säädetty vuosille 2015–2020. Uuden Kemera-lain mukaista metsätalouden rahoitusta voidaan hakea kesäkuun alusta alkaen lain tultua voimaan. Uuden lain mukaan taimikon varhaishoidon, nuoren metsän hoidon ja juurikäävän torjunnan tuen hakemus tulee jättää ennen työn aloittamista. Varsinaista rahoituspäätöstä ei tarvitse odottaa näissä tapauksissa. Metsätien tekemiseen, suometsien hoitoon ja terveyslannoitukseen rahoitusta haettaessa tulee toimittaa myös hankkeen toteuttamissuunnitelma. Näissä tapauksissa tuetun työn voi aloittaa vasta rahoituspäätöksen jälkeen. Lopuksi Metsäkeskukselle lähetetään toteutusilmoitus tehdystä työstä.

Hallitusohjelmasta metsätaloudelle uusia linjauksia

Kuluvana vuonna merkittävimmät metsätaloudelle kaavailut muutokset tulevat toukokuun lopussa julistetusta uudesta hallitusohjelmasta. Yksi keskeisistä metsätalouden harjoittajia koskevista linjauksista on metsätilojen sukupolvenvaihdon helpottaminen ja/tai metsävähennyksen parantaminen.

Koska vastaavaa sukupolvenvaihdoshuojennusta yritettiin toteuttaa myös vuonna 2008, on mahdollista arvioida alustavasti tuolloin lopulta toteutuneiden muutosten vaikutuksia. Alkuvuonna 2008 valmistelussa olleesta metsätilojen perintö- ja lahjaverotuksen huojennuksesta vetäytyttiin yllättäen ja sen sijaan päädyttiin huhtikuussa 2008 metsävähennyksen laajennukseen omistajakohtaiseksi ja metsävähennyspohjan sekä vuosittaisen metsävähennysmäärän kasvattamiseen. Tehty ratkaisu on ollut mitä todennäköisimmin osasyynä metsäkiinteistökauppojen hintatason jäämiseen korkealle tasolle vuoden 2007 puunhintapiikin hävittyä ja edelleen metsäkiinteistökauppojen hintatason nousuun sen jälkeen. Metsävähennyksen mielekkyyden kannalta tämä on ongelmallista, sillä metsäkiinteistöjen hintatason nousu poistaa metsävähennyksestä ostajalle saatavaksi ajatellun edun. Vähintään kymmenen hehtaarin edustavien metsätilakauppojen määrien kehityksen perusteella hintatason nousu ei myöskään näyttäisi tuoneen lisää metsäkiinteistöjä markkinoille. Tavoitelluista sukupolvenvaihdosvaikutuksista metsävähennyksen vuonna 2008 tehdyt muutokset eivät myöskään mitään ilmeisimmin ole keskimäärin nuorentaneet metsänomistajakuntaa. Metsämaan omistus -tilastojen perusteella metsätilojen kokojakauman rakennemuutoskin on ollut samansuuntaista ennen ja jälkeen vuoden 2008.

Metsäkiinteistökauppojen nousseet hinnat, siltä osin kuin niitä käytetään metsätilojen käypinä arvoina, ovat toisaalta vuodesta 2008 kiristäneet käypiin arvoihin perustuvaa metsätilojen perintö- ja lahjaverotusta. Tämä on epäilemättä hankaloittanut varsinaisia sukupolvenvaihdoksia metsätaloudessa. Toteutuessaan myös vuonna 2008 alkuperäisenä vaihtoehtona ollut perintö- ja lahjaveron huojennus olisi mahdollisesti saattanut – huojennusehdoista riippuen – nostaa metsäkiinteistökauppojen hintatasoa,

mutta huojennus ei olisi sen kohderyhmän osalta valunut pois markkina-arvojen nousun kautta, kuten metsävähennyksen tapauksessa on mitä ilmeisimmin käynyt.

Uudessa hallitusohjelmassa on myös muita metsätaloutta koskevia linjauksia. Liikkeen- ja ammatinharjoittajille, maa-, metsä- ja porotalouden harjoittajille sekä elinkeino- ja verotusyhtymille esitetään viiden prosentin yrittäjävähennystä. Tällä pyritään kompensoimaan yhteisöjen yhteisöveroasteen laskusta saamaa veroetua suhteessa edellä mainittuihin toimijoihin. Yrittäjävähennys tarkoittaa, että esimerkiksi metsätalouden nykyisestä verotettavasta tulosta olisi jatkossa veronalaista 95 prosenttia. Sen seurauksena metsätalouden pääomatulojen tapauksessa veroaste laskisi siis 30 prosentista 28,5 prosenttiin.

Kolmannella uuden hallitusohjelman metsätaloutta koskevalla linjauksella voi olla merkitystä osakeyhtiömuotoisen metsänomistuksen kannalta, jos osakeyhtiöissä muutetaan tappioiden vähentämisoikeutta siten, että yhden tulolähteen tappiot voi vähentää muiden tulolähteiden tulosta. Jatkossa siis osakeyhtiössä voi vähentää yhtiön harjoittaman elinkeinotoiminnan, maatalouden ja metsätalouden tuloksia ja tappioita ristiin, mikä voi edistää elinkeinotoimintaa tai/ja maataloutta harjoittavien osakeyhtiöiden sijoituksia metsiin. Osakeyhtiömuotoisen metsänomistuksen lisääntymistä edistänee myös esitetty varainsiirtoveron poistaminen siinä tapauksessa, kun liikkeen- tai ammatinharjoittaja tai maa- ja metsätalouden harjoittaja siirtää omaisuutta henkilö- tai osakeyhtiöön yritysmuodon muutoksessa.

Neljäs uuden hallitusohjelman linjaus koskee metsää omistavien perikuntien elinkaaren nopeuttamista. Tosin Metsämaan omistus 2013 -tilaston perusteella jo nykyisellään metsää omistavien kuolinpesien määrä on vähentynyt vuoden 2006 jälkeen seitsemässä vuodessa 3 800 metsätilalla (-8 %) ja niihin kuuluvan metsämaan ala 160 000 hehtaarilla (-13 %).

Bioenergiamarkkinat

Johanna Routa ja Tanja Ikonen

Metsäenergian käyttö tasaantumassa usean kasvuvuoden jälkeen

Suomen metsäenergian käyttö on usean kasvuvuoden jälkeen kääntynyt laskuun ja markkinoilla eletään nyt murrosvaihetta. Metsäenergian käytön lasku vuoden 2014 aikana johtui lauhasta talvesta sekä kilpailun kiristymisestä suhteessa korvaaviin laitospolttoaineisiin kuten kivihiileen. Lisäksi päästöoikeuksien hintojen ollessa alhaiset on fossiilisten polttoaineiden polttaminen usein halvin vaihtoehto.

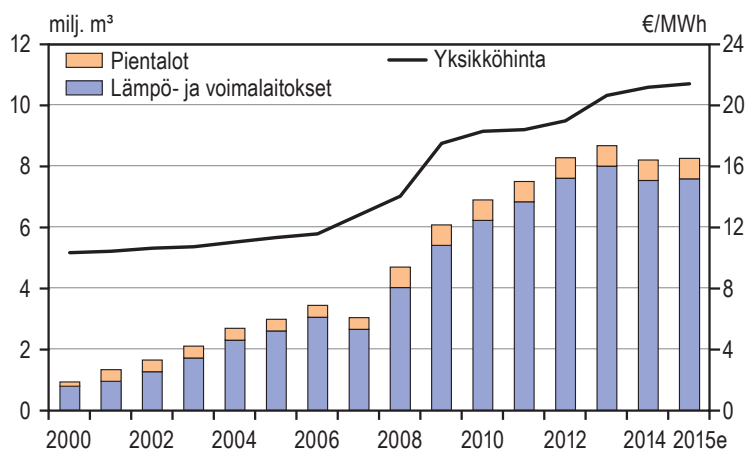
Merkittävin laitosten käyttämä puupolttaine oli metsähake, jonka käyttö vuonna 2014 supistui edellisvuodesta 6 prosenttia 7,5 miljoonaan kuutiometriin. Käytön odotetaan pysyttelevän samalla tasolla myös tänä vuonna. Yhdessä pientaloissa poltetun metsähakkeen kanssa (0,7 milj. m³) kokonaiskäyttö ylsi 8,2 miljoonaan kuutiometriin, mikä oli 5 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Vuonna 2014 metsähakkeen keskimääräinen laitoshinta oli 21,26 euroa/megawattitunti (€/MWh), mikä oli hieman edellisvuotta korkeampi. Metsähakkeen raaka-aineena käytettiin pienpuuta 49 prosenttia, järeää runkopuuta 6 prosenttia, hakkuutähteitä 34 prosenttia ja kantoja 11 prosenttia.

Energian kokonaiskulutus oli Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan noin 372 TWh (terawattituntia) vuonna 2014, mikä oli noin kaksi prosenttia vähemmän kuin vuonna 2013. Vuosi 2014 ja erityisesti sen talvikuukaudet olivat varsin lämpimiä, mikä vähensi lämmitysenergian kulutusta ja fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Uusiutuvan energian osuus energian kokonaiskäytöstä kasvoi yhdellä prosentilla.

Suomessa kulutettiin puupolttaineita vuonna 2014 yhteensä 93 terawattituntia, mikä oli 25 prosenttia energian kokonaiskulutuksesta. Suurin osa Suomessa käytettävästä puupolttaineesta saadaan metsäteollisuuden jäteliemistä (39 TWh). Lämpö- ja voimalaitosten kiinteiden puupolttaineiden kokonaiskäyttö pysyi edellisvuoden tasolla ollen 18,7 miljoonaa kiintokuutiometriä (36 TWh kokonaiskulutuksesta). Metsäteollisuuden sivutuotteiden käyttö kasvoi 3 prosenttia vuonna 2014 johtuen metsäteollisuuden hyvästä suhdannekehityksestä. Eniten poltettiin kuorta, joka kattoi sivutuotepuusta liki 70 prosenttia eli 7,1 miljoonaa kuutiometriä.

Muutoksia Kemera-tukeen

Euroopan komissio on huhtikuussa 2015 hyväksynyt Suomen uuden, määräaikaisen Kemera-tukijärjestelmän, joka vastaa pääosin nykyistä Kemera-järjestelmää. Pienpuun energiatukijärjestelmän kaaduttua on energiapuun korjuu nyt täysin Kemera-tuen varassa. Laki tulee voimaan 1.6.2015. Tukea myönnetään jatkossa nuoren metsän hoitoon ja sen yhteydessä syntyvän pienpuun keräämiseen, mutta erillisestä

Lähde: Luke.

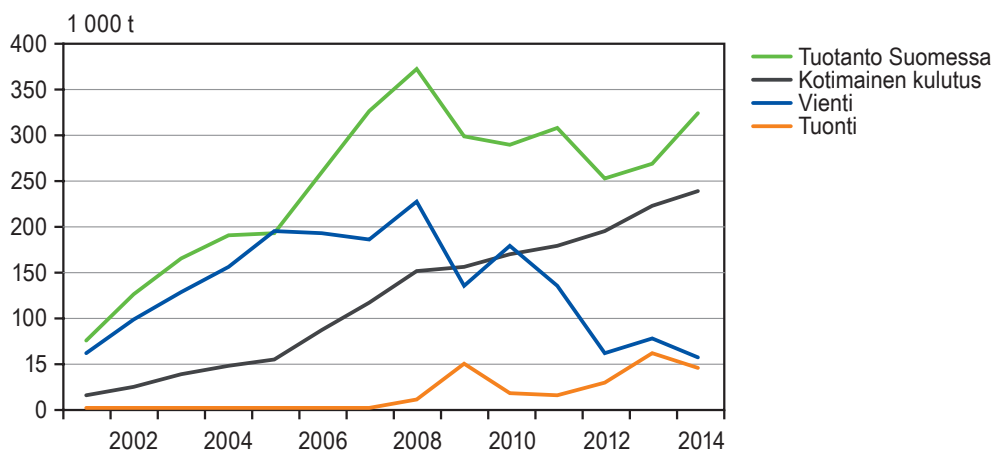
Metsähakkeen kokonaiskäyttö 2000–2015e.

energiapuun korjuutuesta luovutaan. Uudessa Kemera-tuessa nuoren metsän hoidon tueksi esitetään 230 €/ha. Nuoren metsän hoitokohteelta pitää poistaa vähintään 1 000 runkoa ja pohjoisessa Suomessa 800 runkoa hehtaarilta. Kuten nykyisessäkin Kemerassa, jäävän puuston keskiläpimitan on oltava rinnankorkeudelta alle 16 cm hoitotyön jälkeen. Kiintokuutiokohtaisia korjuutukia ei sen sijaan enää ole, mikä voi vaikuttaa korjattavan energiapuun määriin ohjaamalla korjaamaan kuitupuuta nuoren metsän kunnostuskohteilta.

Muutoksia on tulossa myös metsähakkeella tuotetun sähkön tuotantotukeen. Hallituksen esityksen mukaan (HE 360/2014 vp) tuotantotuki maksettaisiin edelleen täysimääräisesti, jos haketta ei ole valmistettu järeän puun hakkuukohteilta saaduista korkeamman jalostusasteen tuotantoon soveltuvista rungonosista. Vastaavasti tuki putoaisi puoleen, jos sähkön tuotannossa käytettävä metsähake on valmistettu korkeamman jalostusasteen tuotantoon soveltuvista rungonosista

Pelletin kotimainen käyttö kasvussa

Pellettien tuotanto kasvoi vuonna 2014 edellisvuodesta 20 prosenttia, ja tuotannon ennustetaan edelleen kasvavan muutamia prosentteja vuonna 2015 lisääntyneen kotimaisen kysynnän seurauksena. Kotimainen kulutus kasvoi vuonna 2014 seitsemän prosenttia (239 000 tonnia) edellisvuoteen verrattuna ollen korkeammalla tasolla kuin koskaan aikaisemmin. Kotimaisten puupellettien kulutus kasvoi voimakkaimmin lämpö- ja voimalaitoskäytössä, kun taas koti- ja maatalouskäyttö pysyi edellisvuoden tasolla. Vuoden 2015 aikana pelletin kulutuksen ennustetaan edelleen kasvavan 2–5 prosenttia. Helsingin Energian investoinnit biopolttoaineiden käyttöön Hanasaaren ja Salmisaaren voimalaitoksissa nostavat voimakkaasti sekä kotimaista pelletin kulutusta että pelletin tuontia investointien valmistuttua 2016. Maailmanlaajuisesti Euroopan unionin alue on johtava pellettien käyttäjä ja tuottaja. Vuonna 2013 pellettien tuotanto Euroopan unionin alueella oli 13,1 miljoonaa tonnia ja tuonti 6,4 miljoonaa tonnia. Eurooppaan pellettejä tuodaan eniten Yhdysvalloista ja Kanadasta. Vuonna 2014 tuonti Euroopan unionin alueelle kasvoi yli 20 prosenttia edellisvuodesta.

Lähde: Tulli ja Luke

Pellettien kotimainen kulutus ja tuotanto sekä vienti ja tuonti 2001–2014. Tuotanto- ja kulutustilastot ovat alustavia ja tarkentuvat myöhemmin.

luke.fi

Luonnonvarakeskus
Viikinkaari 4
00790 Helsinki
puh. 029 532 6000